

Høringsnotat om

Forskrift om endring i forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

1. Innledning og bakgrunn

Olje- og energidepartementet sender med dette utkast til endringer i naturgassforskriften på høring.

Bakgrunnen for de foreslåtte endringene i naturgassforskriften er Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektiv II), vedtatt i Rådet 26. juni 2003. Direktivet erstatter direktiv 98/30/EF av 22. juni 1998 (gassmarkedsdirektiv I).

Den 2. desember 2005 vedtok EØS-komiteen å innlemme gassmarkedsdirektiv II i EØS-avtalen vedlegg IV Energi. Stortinget ble invitert til å samtykke til godkjenningen av EØS-komiteens vedtak nr. 146/2005 av 2. desember 2005 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2003/54/EF om felles regler for det indre marked for elektrisitet, direktiv 2003/55/EF om felles regler for det indre marked for naturgass, forordning (EF) 1228/2003 om betingelsene for adgang til nettet ved grenseoverskridende handel med elektrisitet og kommisjonsvedtak 2003/796/EF om etablering av en europeisk regulatorgruppe for elektrisitet og gass ("energimarkedspakken"). St.prp. nr. 52 (2005-2006) ble fremmet for Stortinget 7. april 2006.

2. Forholdet til norsk rett. Gjennomføring.

Den 6. juni 2006 vedtok Stortinget lov om endringer i lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassloven), jf. Ot.prp. nr. 57 (2005-2006) og Innst. O. nr. 67 (2005-2006). De sentrale prinsippene i gassmarkedsdirektiv II er nedfelt i naturgassloven. Naturgassloven utfylles nærmere av naturgassforskriften.

Gassmarkedsdirektiv II er utformet med tanke på å regulere et modent gassmarked med etablert infrastruktur. Gjennomføringen av direktivet i Norge må ta hensyn til at det norske gassmarkedet nedstrøms er å regne som under oppbygging. I EØS-komitevedtaket av 2. desember 2005 ble det slått fast at Norge er å anse som et gassmarked under oppbygging i henhold til direktivet artikkel 28(2). Status som marked under oppbygging gir blant annet mulighet til unntak i en 10-års periode regnet fra 2004 fra reglene om tredjepartsadgang, reglene om utpeking av operatører for overføring og distribusjon av naturgass og fra reglene om krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for vertikalt integrerte naturgassforetak.

Gassmarkedsdirektiv II medfører kun behov for mindre endringer i naturgassforskriften, som følge av Norges status som marked under oppbygging. Endringene er i hovedsak en tilpasning til hvilke bestemmelser i direktivet et slikt unntak åpner for, og oppdateringer som følge av endret direktiv for bestemmelser som ikke omfattes av unntaket.

3. Merknader til de enkelte endringene i naturgassforskriften.

Til § 1-1 – Virkeområde

Det foreslås å presisere i § 1-1 nytt annet punktum at forskriften også kommer til anvendelse på biogass, gass fra biomasse og andre typer gass så langt slike gasser teknisk og sikkerhetsmessig kan injiseres i og transporteres gjennom et naturgassystem. Bakgrunnen for endringen er direktivet artikkel 1 nr. 2.

Til § 1-2 - Definisjoner

Definisjonene i naturgassforskriften § 1-2 foreslås endret i samsvar med ordlyden i direktivet og i endret naturgasslov.

Til § 2-4 annet ledd - Vilkår for konsesjon

I tråd med direktivet artikkel 3 nr. 2 foreslås det inntatt i § 2-4 annet ledd en eksemplifisering av hva som skal omfattes av begrepet miljøvern. Energieffektivitet og klimabeskyttelse nevnes spesielt.

Til opphevelsen av tidligere §§ 3-1 (Tredjepartsadgang), 3-2 (Unntak for rett til adgang som følge av « take-or-pay »-kontrakter) og 3-7 (Tvisteløsningsmyndighet)

Norges status som marked under oppbygging gir blant annet mulighet til unntak fra reglene om tredjepartsadgang. Bestemmelsene i den tidligere forskriften vedrørende tredjepartsadgang, unntak for rett til adgang som følge av "take-or-pay"-kontrakter og tvisteløsningsmyndighet er ikke lenger aktuelle bestemmelser i et marked under oppbygging, og oppheves dermed.

Til ny § 3-1 - Regnskap

Bestemmelsen tilsvarende tidligere § 3-3 med mindre endringer i lys av det nye direktivet. Det foreslås et nytt første ledd på bakgrunn av direktivet artikkel 17 nr. 2. Tidligere første ledd blir annet ledd med tilpasninger som følge av artikkel 17 nr. 3, med noen redaksjonelle endringer i forhold til ordlyden i gjeldende § 3-3 første ledd. Tidligere annet og tredje ledd videreføres i tredje og fjerde ledd med oppdatert henvisning i tredje ledd. Når det gjelder begrepet "tilknyttede foretak" i fjerde ledd, vises til definisjonen i direktivet artikkel 2 nr. 22.

Til § 3-2 - Forbud mot forskjellsbehandling

Bestemmelsen tilsvarende tidligere § 3-4 med endringer som følge av det nye direktivet og i lys av de unntaksmuligheter det åpnes for i direktivet artikkel 28 nr. 2. Artikkel 28 nr. 2 åpner kun for unntak fra artikkel 12 nr. 5 for distribusjonsnettoperatører, mens det er anledning til unntak fra tilsvarende bestemmelser i direktivet artikkel 8 nr. 1 om forskjellsbehandling for så vidt gjelder overførings-, lagrings- og LNG-systemoperatører. Når det gjelder forståelsen av begrepet tilknyttede foretak vises definisjonen i direktivet artikkel 2 nr.22.

Til § 3-3 - Generelle krav for drift, vedlikehold og utvikling av anlegg

Bestemmelsen tilsvarende tidligere § 3-5 med justeringer som følge av det nye direktivet. Det kan gis unntak for dette kravet etter direktivet for alle andre aktører enn distribusjonsnettoperatører. Departementet kan ikke se behov for unntak for så vidt gjelder denne bestemmelsen eller at den skal være spesielt tyngende for aktørene. Det foreslås derfor fortsatt at den gjøres gjeldende for overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører.

Til § 3-4 - Informasjonsplikt, konfidensialitet og misbruk av informasjon

Bestemmelsen tilsvarer tidligere § 3-6 med endringer som følge av det nye direktivet og i lys av de unntaksmuligheter det åpnes for i direktivet artikkel 28 nr. 2. Annet ledd er nytt og er en følge av at direktivet ikke åpner for unntak fra annet enn artikkel 12 nr. 5 for så vidt gjelder distribusjonssystemoperatører.

Tredje og fjerde ledd er en videreføring av tidligere annet og tredje ledd med visse endringer. Direktivet artikkel 10 og 14 innebærer krav om at overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører skal pålegges å bevare taushet om kommersielt sensitive opplysninger de mottar i forbindelse med sin virksomhet. Hvilke opplysninger og forhold som omfattes av taushetsplikten følger av definisjonen i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 og denne bestemmelsens forarbeider. Det gjelder tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- og forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår.

Departementet viser til at direktivet artikkel 25 nr. 9 pålegger medlemslandene å innføre enten straffansvar eller forvaltningsmessige tiltak ved brudd på taushetsplikten når fortrolighetsbestemmelsene i direktivet ikke overholdes. Departementet har etter en avveining kommet til at straffeansvar ved slike overtredelser vil være det mest hensiktsmessige. . Departementet foreslår derfor et nytt femte ledd i § 3-4 med straffebud for overtredelse av bestemmelsen om taushetsplikt, med henvisning til straffeloven § 339 nr. 2 som gir hjemmel for å gi bøter for overtredelse av bestemmelser i forskrift.

Til § 3-5 - Anskaffelse av energi til drift av naturgassrørledninger

Krav til metoder for anskaffelse av energi til drift av naturgassrørledninger fremgår av gassmarkedsdirektiv artikkel 8 nr. 4. Departementet legger til grunn at reglene om anbud vil oppfylle bestemmelsens krav om anvendelse av transparente og ikke-diskriminerende metoder ved anskaffelse av energi til drift av naturgassrørledninger.

Til §§ 4-4, 4-5, 4-6 og opphevelsen av gjeldende § 4-7

Gjeldende § 4-4 kan nå oppheves som følge unntaket som umodent marked. Som en konsekvens av dette blir gjeldende §§ 4-5, 4-6 og 4-7 nå §§ 4-4, 4-5 og 4-6. Gjeldende § 4-7 blir overflødig og oppheves.

NVE er i vedtak av 23. september 2004 delegert myndighet etter naturgassforskriften kapittel 2 og etter bestemmelsene §§ 4-1, 4-2, 4-3 og 4-5 i kapittel 4 for så vidt gjelder utøvelsen av myndighet etter kapittel 2. Tidligere § 4-5 om påleggskompetanse blir videreført som § 4-4. Endringen av paragrafnummer innebærer ikke noen endring i den myndighet som er delegert til NVE.

4. Regulatorrollen

Det fremgår av artikkel 25 i gassmarkedsdirektivet at medlemsstatene skal utpeke et eller flere organer som skal fungere som reguleringsmyndighet for nedstrømsgassmarkedet. Denne regulatoren skal være uavhengig av gassindustriens interesser og skal ha ansvar for å sikre likebehandling, effektiv konkurranse og at markedet fungerer tilfredsstillende.

Ettersom Norge er å regne som et marked under oppbygging, vil det etter departementets vurdering ikke være aktuelt med egne bestemmelser om regulatoren og dennes

tilsynsoppgaver utover den generelle bestemmelsen i naturgassforskriften § 4-1. Det vises i denne sammenheng til at de forhold som opplistes som tilsynsoppgaver i artikkel 25 i det alt vesentligste gjelder forhold hvor Norge nettopp nyter godt av unntak etter artikkel 28 nr. 2. I den grad det blir oppgaver for en regulator vil departementet løpende vurdere behovet for å delegere eventuelle tilsynsoppgaver knyttet til nedstrømsgassmarkedet til NVE. NVE er så langt delegert myndighet etter naturgassforskriften kapittel 2 vedrørende konsekvensutredninger og konsesjon og etter bestemmelsene §§ 4-1, 4-2, 4-4 og 4-5 for så vidt gjelder utøvelsen av myndighet etter kapittel 2. Departementet gjør oppmerksom på at § 4-4 oppheves gjennom denne forskriftsendring.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

I og med at virksomheten i nedstrømssektoren for gass i Norge er marginal, vil gjennomføringen av direktivet og endringene i naturgassforskriften ikke medføre økonomiske, administrative eller budsjettmessige konsekvenser av betydning.

Forskrift om endringer i forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

Fastsatt av Olje- og energidepartementet xx.xx.2007 med hjemmel i lov 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassloven) § 4. Jf EØS-avtalen vedlegg IV nr 21 (direktiv 2003/55/EF).

I

I forskrift av 14. november 2003 nr. 1342 til lov om felles regler for det indre marked for naturgass gjøres følgende endringer:

EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet skal lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 21 (direktiv 2003/55/EF).

§ 1-1 skal lyde:

”§ 1-1. (Virkeområde)

Forskriften kommer til anvendelse på overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass som ikke omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet. *Forskriften kommer også til anvendelse på biogass, gass fra biomasse og andre typer gass så langt slike gasser teknisk og sikkerhetsmessig kan injiseres i og transporteres gjennom et naturgasssystem.”*

§ 1-2 første ledd bokstav b) skal lyde:

”b) lageranlegg, et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som eies og/eller drives av et naturgassforetak, herunder den del av LNG-anlegg som brukes til lagring, men unntatt den del som brukes til produksjonsvirksomhet, og unntatt anlegg som er forbeholdt overføringssystemoperatører når de utfører sine oppgaver,”

§ 1-2 første ledd bokstav c) skal lyde:

”c) LNG-anlegg, en terminal som brukes til omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, herunder tilleggstjenester og midlertidig lagring som er nødvendig for regassifiseringen og den påfølgende levering til overføringsnett, men skal ikke omfatte noen del av LNG terminaler som brukes til lagring,”

§ 1-2 første ledd bokstav d) skal lyde:

”d) lagersystemoperatør, enhver fysisk eller juridisk person som driver lagringsvirksomhet og har ansvaret for drift av lageranlegg,”

§ 1-2 første ledd bokstav e) skal lyde:

”e) overføringssystemoperatør, enhver fysisk eller juridisk person som utfører overføring av naturgass, og som er ansvarlig for drift, vedlikehold og eventuelt utvikling av overføringssystemet i et gitt område, samt eventuelt for systemets sammenkoblinger med andre systemer, og for å sikre systemets langsiktige evne til å møte rimelige behov for transport av naturgass,”

§ 1-2 første ledd bokstav f) skal lyde:

”f) distribusjonssystemoperatør, enhver fysisk eller juridisk person som utfører distribusjon av naturgass, og som er ansvarlig for drift, vedlikehold og eventuelt

utvikling av distribusjonssystemet i et gitt område, samt eventuelt systemets sammenkoblinger med andre systemer, og for å sikre systemets langsiktige evne til å møte rimelige behov for distribusjon av naturgass,”

§ 1-2 første ledd ny bokstav g) skal lyde:

”g) LNG-systemoperatør, enhver fysisk eller juridisk person som utfører omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, og som er ansvarlig for drift av LNG-anlegg,”

§ 1-2 første ledd bokstav h) skal lyde:

”h) system, ethvert overførings- eller distribusjonsnett, LNG-anlegg eller lageranlegg som eies eller drives av et naturgassforetak, lagring i rørledning og foretakets anlegg som yter tilknyttede tjenester, samt tilknyttede foretaks anlegg som er nødvendig for å gi adgang til overføring, distribusjon og LNG,”

§ 2-4 annet ledd skal lyde:

”Departementet kan stille som vilkår for konsesjon etter § 2-3 at konsesjonæren forplikter seg til å yte nærmere definerte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningsikkerhet, regelmessighet, kvaliteten på og prisen for forsyningene, samt miljøvern, herunder energieffektivitet og klimabeskyttelse.”

Ny overskrift til kapittel 3 skal lyde:

”Kapittel 3 Om regnskap, informasjonsplikt, vedlikehold m.v.”

Gjeldende § 3-1 oppheves.

Gjeldende § 3-2 oppheves.

Gjeldende § 3-3 blir § 3-1 og skal lyde:

”§ 3-1. (Regnskap)

Naturgassforetak plikter å føre regnskap etter bestemmelsene i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap (regnskapsloven).

For å unngå forskjellsbehandling, kryssubsidiering og konkurransevridning skal naturgassforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring, distribusjon, LNG og lagring av naturgass, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvet av atskilte foretak. Det skal føres regnskap, eventuelt konsolidert, for andre aktiviteter. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.

Naturgassforetakene skal i sine internregnskaper angi hvilke regler de følger ved utarbeiding av de atskilte regnskapene nevnt i annet ledd for så vidt gjelder fordeling av aktiva og passiva og utgifter og inntekter samt verdiforringelse, med forbehold for gjeldende nasjonale regnskapsregler. Disse reglene kan endres bare i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.

I notene til årsregnskapene skal alle transaksjoner som er gjennomført med tilknyttede foretak angis.”

Gjeldende § 3-4 blir § 3-2, og skal lyde:

”§ 3-2. *(Forbud mot forskjellsbehandling)*

Distribusjonssystemoperatører skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle systembrukere eller grupper av systembrukere, spesielt ikke i favør av egne tilknyttede foretak.”

Gjeldende § 3-5 blir § 3-3, og skal lyde:

”§ 3-3. *(Generelle krav for drift, vedlikehold og utvikling av anlegg)*

Overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører skal på økonomisk akseptable vilkår drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive anlegg og systemer for overføring, lagring, distribusjon eller LNG. Miljøhensyn skal ivaretas.”

Gjeldende § 3-6 blir § 3-4, og skal lyde:

”§ 3-4. *(Informasjonsplikt, konfidensialitet og misbruk av informasjon)*

Overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører skal utlevere tilstrekkelige opplysninger til andre operatører til å sikre at overføring, distribusjon og lagring av naturgass kan foregå på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av det integrerte systemet.

Distribusjonssystemoperatører skal gi systembrukere de opplysninger som er nødvendig for å få en effektiv adgang til systemet.

Overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører skal med forbehold for § 4-2 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, bevare taushet om opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 som mottas i forbindelse med utøvelsen av virksomheten. Informasjon om egne aktiviteter som kan være kommersielt fordelaktig, skal offentliggjøres på ikke-diskriminerende vis.

Overførings- og distribusjonssystemoperatører skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av dem selv eller et tilknyttet foretak, ikke misbruke opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 de har mottatt fra tredjemenn i forbindelse med tildeling av eller forhandling om adgang til systemet.

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av tredje ledd straffes med bøter i henhold til Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (Straffeloven) §339 nr. 2 jf. §48a og §48b.”

Ny § 3-5 skal lyde:

”§ 3-5. *(Anskaffelse av energi til drift av naturgassrørledninger)*

Overføringsystemoperatører skal anvende transparente og ikke-diskriminerende metoder ved anskaffelse av den energi som er nødvendig for overføring av naturgass.”

§§ 3-6 og 3-7 oppheves.

Gjeldende § 4-4 oppheves.

Gjeldende § 4-5 blir § 4-4 og skal lyde:

”§ 4-4. *(Påleggskompetanse)*

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.”

Gjeldende § 4-6 blir § 4-5, og skal lyde:

”§4-5. (*Myndighet til å gi forskrifter*)

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne forskrift.”

Gjeldende § 4-7 blir § 4-6, og skal lyde:

”§4-6. (*Ikrafttredelse*)

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2004.”

§ 4-7 oppheves.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2008.